

Per Øverland: Historieglimt 244

- Ladestien

Ladestien er blitt et begrep i dagens Trondheim. Utallige mennesker benytter stien året rundt som turvei og mosjonsløype. På riktig fine dager går det gjerne en strøm av folk i alle aldre på den. Ladestien er blitt en ubetinget

Over: Beboer ved Ladestien. Foto: Bjørn Lien.

suksess. Den ble åpnet av ordfører Marvin Wiseth i 1993. Da ble den kalt både en natursti og en turiststi. Allerede i 1984 ble behovet for tursti langs sjøen nedfelt i *Skjøtselplan for Lade* av Bydelsutvalget som eksisterte den gangen. Det var den statlige *Miljøpakke Trondheim* i 1989 som

gjorde det økonomisk mulig å finansiere og opparbeide den. Planen er at den skal gå fra Ladehammeren helt inn til Væreholmen. Den er suksessivt utbygd fra Korsvika mot Rotvollfjæra, men er grei å gå videre til Grilstadfjæra. Den blir jevnlig benyttet av byens folk, ikke bare av folk på Lade. Også turister fra andre deler av Norge og fra andre land finner veien hit. Typisk er mangfoldet av vandrere. Noen kommer med barnevogn eller sykkel, noen er småpratende i flokk, andre jogger eller løper.

Noen er kledd i pels eller dress, andre i joggedress eller

Over: Pilegrimsvandring, 2015. Foto: Bjørn Lien.

turutstyr. De mange tilknytningspunktene til stien gjør at turen kan bli lang eller kort. Suksessen kan bli et problem. Enkelte år har 150.000 brukt stien. Mengden kan gi for stor slitasje på selve veien og på flora og fauna.

Ved siden av fjorden og det kupert landskapet er det dyre- og plantelivet langs stien som er attraksjonen. Badelivet er et kapittel for seg med mange bukter og strender å ta en dukkert fra. Med mye skiferberg og stein kan fjæra ikke måle seg med sandstranda på den forsvunne Lamofjæra, «Floridakysten». Geologien med sine eldre og nyere steinsorter har mye å by på. Både brosjyrer og plakater forteller om det som er å se og oppleve. Dyrelivet er rikt og mangfoldig, men den store trafikken holder dyr som for eksempel ekorn unna stien. På stille tider som for eksempel riktig tidlig i daggryet, kan en bli overrasket over livet i skogen. Fuglelivet er rikt. Lenge før Ladestien ble anlagt spaserte folk gjerne en tur på Lade. Ikke minst tiltrekkende var våren som kommer tidlig der og lydene fra trekkfuglene når de vender tilbake. Mange fugler kan observeres hele året. Måke, svartbak og gråmåse ser en stadig. Hettemåke og fiskemåke er mer til og fra. Av og til svever en havørn og hønsehauken er på jakt. Flere sorter ender så som siland, storkand og

ærfugl bruker særlig Leangbukta hele året. Fra oktober til april kan en se havelle, kvinand og sjøorre. Smålom er ikke sjelden på vinteren. Tjeld kan finne på å overvintre. Storskarv sitter av og til på pålene langs strendene. De mange småfuglartene må heller ikke glemmes. Jo, fuglelivet er rikt. Livet selve fjæra er også utrolig rikt og kan meget vel egne seg til studium for barn og voksne.

Plantelivet langs stien av planter, busker og trær er mangfoldig og rikt. Det meste er vanlig i Trøndelag, men ikke mindre interessant å studere av den grunn. Det finnes også sjeldne planter som kryptimian og norsk timian. Tross mangfoldet skal vi her peke på en enkelt art som har en særlig interesse. En av navnene langs ruta er Tindveden der en finner busker med tindved. Navnet skriver seg fra veden som er hard og ble brukt til tinner på river. Den ble også brukt som fargestoff til ull. Denne planten av Sølvbuskfamilien fantes allerede her før den siste istiden sluttet. I Norge vokser den ved strender og elveutløp fra Trondheimsfjorden og nord til Ibestad i Troms. Det er en sterkt tornet busk med sølvfargede blader. Hun- og hanblomster sitter på hver sine busker. De mørkgule bærene er syrlige. De er særlig rike på C-vitaminer. Andre steder i verden er de mer brukt enn hos oss. I Finland og i Tyskland er bærene populære til syltetøy, saft, likør og geleer. I polsk folkemedisin brukes også blader og grener. I Russland og i Kina dyrkes tindved på store arealer. De russiske astronautene drakk juice og brukte hudkrem av tindved. I Kina er planten en viktig del av medisinen. Der vokser den på et areal av 12 millioner dekar. Kineserne lager 200 medisinske og kosmetiske produkter av planten! Også i Norden vokser interessen for å dyrke og anvende tindved.

En kan dele hele stien inn i tolv etapper, men da forlater en den egentlige Ladehalvøya etter Leangbukta. Første etappe på 1 kilometer (km) går fra Ladehammeren til Korsvika. Andre etappe på 1,5 km går derfra over Kjerringberget til Tindveden. Tredje etappe på 1,4 km leder videre forbi Østmarkbukta og Ringvebukta med Sponhuset til Smedstua. Fjerde etappe på 0,5 km fortsetter til Devlebukta. Femte etappe på 0,8 km til midt i Leangbukta ved Leangen gård. Sjette etappe på 1.2 km fører til Rotvollbukta der Lade er forlatt. De seks gjenstående etappene frem til Væresholmen har foreløpig en litt annen karakter ved at strandsonen stykkevis må gås på nærmeste vei. Likevel er det mye fint å oppleve der. Ved Ranheim kirke ligger den fine

Hansbakkfjæra badeplass. På Være er badestranda, som er lett tilgjengelig fra vei, tilrettelagt for bevegelseshemmede.

Lades historie er bakteppet for livet på Ladestien. Her har mye skjedd! Navnet Lade kommer fra det norrøne *Ladir*. Det er et flertallsord som betyr lagerbuer eller handelsplasser. Buktene var velegnet som havner for små flatbunnede skip. Lade lå sentralt i Trøndelag for skip og med adgang inn fra havet. Også før jarlenes tid var halvøya innbydende for folk med lett adgang til fiske, jakt og fangst og med god jord til et begynnende jordbruk og fedrift. Historien er ikke bare det som skjedde i riktig gammel tid. Historien blir stadig til ettersom tiden går. Siden tyskerne anla og brukte Lade flyplass under andre verdenskrig, har industri og store institusjoner preget det gamle kulturområdet. Likevel er det jarlsetet som plasserte Lade midt i Norgeshistorien. Da handelshøvdingene fra Helgeland før år 900 flyttet sitt hovedsete hit, ble i perioder landet styrt herfra. Hovet var et viktig senter for de gamle gudene. Siden har Lade kirke vært et sentrum for dyrking av Kvittekrist. Vår første konge Harald Hårfagre bygde sin kongsgård på Lade. For den som går Ladestien er det mye å fordype seg i enten en vil kikke på dyre- og plantelivet eller geologien eller en vil la tankene gå til den politiske historien.